

Filip Vlkovič, 19 rokov, Gáň - DOM

V psychológii moderného civilizovaného človeka je ťažké preceňovať význam domu. Už od dávna sa ľudstvo definovalo svojimi budovami. Budovy na umývanie, budovy na socializáciu, budovy na ochranu. Ale zo všetkých štruktúr, ktoré si ľudstvo pre seba vymyslelo, niet pochýb o tom, že dom je tým, na čo sa najviac spolieha pri svojom ďalšom prežití. Dom je jedným z kľúčových prvkov, ktorý oddeľuje moderné ľudstvo od jeho primitívnejších predchodcov. Žiadne iné stvorenie nejde tak ďaleko, aby si vytvorilo trvalé-trvalé útočisko, ani takéto úkryty nepovažuje s takou úctou a dôležitosťou. Prečo ľudské bytosti našej modernej doby podporujú tento obrovský súcit so svojimi domovmi ? Samozrejme, existuje veľa dôvodov, ale možno je to do istej miery spôsobené tým, že ich vnímame, ako odraz nás samých... Stál som tam, pred domom, priamo pred dverami, hneď vedľa auta. Díval som sa na jeho staré červeno hnedé dosky, ktoré zdobili jeho exteriér. Bol dvojposchodový, starý, taký čo ste ako dieťa videli, keď ste išli s mamou domov zo školy, taký na rohu ulice, zakaždým tam bol, on a jeho tmavá aura. Okná so zelenými rámami mi pripomínali oči. Je to vtipné, ako sa my ľudia dívame na domy, oči sú ich okná, za ktorými sa hýbu tajomní ľudia. Mohutné dvere za plotom, kde pravdepodobne nikdy nebudeme stáť, nám pripomínali ústa. Ústa do domu, takto mi pripadal dom, každý dom, ako živý. S ľuďmi ako jeho srdce, oči ako okná. No tento dom nemal plot, bol uprostred lesa a nemal ani srdce, nikto v ňom už dlho nebýval. Vrútil som sa dnu, s poslednou škatuľou mojich vecí. Opatrne som ju položil na kopy spolu k tým ostatným. Ruky som si dal okolo pása a porozhliadol som sa. Obývačka bola obrovská, strop bol vysoký, nad ňou nebolo druhé poschodie, iba na pravom boku domu, kde viedli schody.

Osvietilo ma slnko, ktoré sa lialo z vysoko položených okien. Toto bol už môj štvrtý dom, do ktorého som sa už sťahoval, môj dom. Každý z tých troch, mi naháňal strach. Keď som bol malý, bývali sme v byte. Do mojej izby viedol dlhý koridor, cez ktorý sme sa po byte navigovali. Tisíckrát po nociach som vykukol hlavu spoza dverí, mal som totižto posteľ hneď vedľa nich. Opretú o stenu. Zakaždým som videl, tmu, obrovskú nekonečnú tmu. I keď som vedel, že tá chodba smeruje do obývačky, nevedel som si pomôcť. Zakaždým som mal pocit, že tam vidím dlhú postavu, takú vysokú a zahalenú v tme, že jej hlava išla skrz strop. Videl som ju, jej dlhé ruky, to rozťahnuté telo. A potom som nakukol za roh dverí a videl som iba niečo čo tak vyzeralo, ale bola to iba tma. Desilo ma aj to, že možno nie som jediný kto sa díva spoza dverí. Že keď vykuknem von, niečo sa skryje, niečo s veľkými očami, kostnatými drapákmi. Zakaždým ma zatriaslo, len pomyslenie, že sa to nielen díva za dvere, ale že to číha. Keď sme sa presťahovali do domu, ďaleko od ruchu a hluku mesta, rodičom som stokrát ukázal, ako si tento nový dom predstavujem. Zakaždým ma odstrčili. Nevadilo mi, že sa táto mohutne dlhá chodba vrátila. Tej som sa prestával báť. Ale boli to tie okná. Dve, zo štyroch stien obývačky boli totižto presklenné, z výhľadom na záhradu. Toto mi naháňalo strach. Pretože keď sme bývali v činžiaku na dvanástom poschodí, jediné čoho som sa bál, bolo to, čo bolo už dávno vo vnútri nášho malého apartmánu. Teraz som sa bál aj toho, čo chcelo ísť dnu. Kedysi keď som sa pozrel von oknom, videl som celý svet, celý svet pre dieťa. Teraz som videl, tmu, prázdnotu. Ako keby nekonečná tmavá chodba nestačila. Za našim domom, za nereálne obrovským kamenným plotom, bol starý sklad. Jeho vonkajšie svetlá žiarlili na našu záhradu. Zriedkavo, našťastie. Pretože robili tieň a mal som strach,

že nájdem tieň, ktorý nepatrí niečomu, čo som videl za svetla. Mal som strach, že keď sa v tmavej noci postavím uprostred obývačky uvidím veci, ktoré by som nikdy nemal a nechcel vidieť. Najhoršie boli tie noci, kedy dom bol potichu, úplne potichu. Toto už mesto nebolo, takže také dni boli časté. Obzvlášť, keď nastalo to ticho a ja som stál uprostred obývačky, pred oknami temnoty. Znelo to nijako, to ticho, znelo ako, ako keby tam niečo čakalo. Potom som sa odrhol z reťazí svojich rodičov, a po dlhej ceste som si našiel ďalší domov. Tiež malý byt, na kraji mesta, no nebol som v ňom sám, našťastie. Býval som tam spolu so svojou priateľkou. V každom z týchto domov som sa bál, naháňali mi strach, ako keby samotná architektúra bola proti mne. Ako keby sa všetky tiene domu, jeho odporné biele steny, kockatý, bezduchý nábytok. Ako keby to na mňa útočilo. Bolo mi z toho zle, vôbec som nad tým nemal kontrolu. No teraz. Toto, bol môj dom, a ja som ho mohol pokojne aj zničiť. Nožikom som rozrezával lepenku na škatuli s veľkým nápisom „krehké“, boli tam moje repráky a prehrávač, bol to starý kazeťák. I keď som mal najnovší telefón, položil som ho na kuchynskú linku a venoval sa „starej technológií“. Naukladal som amalgamáciu prehrávačov a reproduktorov rôzneho veku na poličku, ktorá sa ťahala celou stenou. V škatuli bola jedna menšia škatuľa. Bola plná kaziet. Na niektorých dokonca boli pesničky z tohto roka, rád som ich takto napaľoval, bolo to ako keby som sa dotýkal samotnej hudby. Jedna z kaziet mala na sebe červeným písmom napísané: „nový dom“. Bol to mix starých, a nových pop pesničiek, takých z ktorých sa vám chcelo tancovať. Prehrávač som nakrmitel kazetou a pustil tlačidlo „play“. Všetko fungovalo a zlaté melódie naplnili dom. Postupne som rozrezal jednu krabicu, potom druhú, potom tretiu, vyťahoval som z nej veci a ukladal ich na ich-vhodné

miesto. Panvice a tanriere šli do kuchyne, prázdne poličky som naplnil knihami. A miesta, kde sa nezmestila žiadna kniha, dali domov malým vecičkám, ktoré som zbieral. Tancoval som si pri tom, zavesoval som obrazy, zakaždým som sa zakrútil v rytme hudby. Rozrolloval som koberce a tancom som si na ňom podupkal. Na chodbu som dal vianočné svetielka, zavesil som ich na stenu. Páčili sa mi. Aj chodbu na druhom poschodí, ktorá sa rozprestierala do troch ďalších izieb som celú zahalil obrazmi. Ako som šiel dole po schodoch, tancoval som si. Skákal som, ako keby som bol na koncerte. Celý čas som v sebe cítil hudbu a nutkanie tancovať. Ako som skočil na drevenú podlahu celý dom sa zatriasol, a ja som iba ďalej tancoval. Mal som pocit, ako keby hudba bola stále hlasnejšia. Točil som sa, dupkal som si, užíval som si ju, cítil som tú hudbu. Nútila ma tancovať. Cítil som ju až veľmi. Bolo to veľmi. Bolo to už veľmi hlasné. Nebola to hudba, ktorá sa hráva v nočných kluboch, ale spev speváka z deväťdesiatych rokov, tak hlasný, že už nie je ľudský. To by dohnalo k šialenstvu každého. Držal som si uši, už som netancoval, zvíjal som sa v bolestiach. Pomaly som sa komácal k rebrákom. Chcel som, aby to vypla, aby s tým prestala. „Rebeka, preboha, vypni to!“ a potom som si spomenul, vtedy som si dal ruky z uší dole a otvoril oči, že som tu vlastne sám. Prišiel som k prehrávaču, zvuk bol na maximum, stíšil som ho. Minútku som sa díval na prehrávač, či sa zvuk nepohne sám. Otočil som sa a išiel ďalej vybalovať. Bez tanca, po troch krokoch, rebráky zase jačali. Otočil som sa, pozrel som na hlas, zase bol na maximum. Hudbu som pretočil, aj tak mi ju ten hluk už znechutil, a zase som ju dal tichšie. Tentokrát som kráčal od prehrávača, tak aby som na neho videl. Pomaly, pozadu, nič sa s ním nedialo. Na kuchynskej linke bolo zrkadlo,

namieril som ho priamo na prehrávač, aby som z chodby videl, čo sa bude diať. Cítil som sa ako malé dieťa. Dlho asi aj hodinu som sa díval na zrkadlo, nič sa neobjavilo. Smial som sa sám na sebe, že som si takú volovinu vymyslel. V momente, keď som šiel ďalej vybaľovať, som sa zastavil. Počul som zvuk, zvuk praskavej drevenej podlahy. Díval som sa na prehrávač a so srdcom v hrdle som sa ticho pozeral. Obrovská, čierna ruka, s dlhými prstami, nadvihla jednu z parkiet, a dala hudbu oveľa hlasnejšie. Pomaly pokrútila hlasom, a ja som v rýchllosti nadupal k nej. „Hej !“ zakričal som. V momente ako ma začula, trasúca sa doľava doprava, sa v rýchllosti ponorila naspäť pod parkety. Ja som nad tou parketou stál, snažil som sa ju vytrhnúť. Siahol som do škatule a vytiahol kladivo. Trieskal som po tej parkete. Silno, celú tvár som si zašpinil trieskami. Ale ja som iba po tej dlážke búchal a búchal ďalej. Predral som sa jednou parketou a uvidel iba kamenný základ. Na kolenách som sa díval ako je to možné. Celý dom sa začal triasť, ako keby niečo liezlo skrz steny. Nebol som tu sám. A po chvíľke to trasenie prestalo. Báľ som sa, báľ som sa preto, lebo všetko čoho som sa doteraz báľ, nebolo skutočné. Teraz to je. Sedel som za stolom, telefonoval som s mužom, ktorý mi tento dom predal. Hádal sa so mnou, že mi povedal, že tento dom je veľmi starý a že sa nemám na čo sťažovať. Nadával mi, že som mu povedal: „Páči sa mi, vyzerá, ako keby v ňom strašilo“. Úprimne mal pravdu, vlastne som vtedy nič ani nehovoril, len jednoduché: áno, dobre, rozumiem, zatiaľ čo na mňa skrz telefón bliakal. Samozrejme nepovedal som mu, že tu niečo žije, iba že sú tu potkany v stene. Kričal ďalej, ja som tam iba sedel. Zrazu mobil zložil, myslel som si že má dosť, ale telefón sa mi vybil. Tak som sa teda rozhodol, že to ticho využijem. Tentokrát bez hudby a otravného nutkania telefónu.

Otvoril som škatuľu, ktorej som sa doteraz nevenoval. Bola to škatuľka s mojimi vecami na maľovanie. Rozložil som stojan, položil som na neho primitívne plátno a do kuchyne som si išiel pre vodu. Starodávna stolička bez vankúša, ktorá sa tu objavila spolu s domom, mi postačila ako stolík. Začal som žužlať drievko štetca, že čo namaľujem. Začal som maľovať Rebeku. Namaľoval som teda fialové pozadie, s trochou červenej. Takú farbu mala rada. Potom som ceruzkou načarbal tvar hlavy. Namaľoval som jej oči, domaľoval som ten divý oheň čo v nich mala. Potom tie čierne bláznivé vlasy. Maľoval som, len tak pre radosť, na pamiatku, keď už tu nie je, našťastie. Cítil som niečo, niečo za mojím chrbtom, bolo to ono, tá vec. Tá, čo tu so mnou žila, cítil som ako dýchala, ako mi jej ladový dych cestoval za tričko po celej chrbtici. Báľ som sa, čo sa stane, keď sa čoby len obzriem. Trasiaci som pokračoval v portréte. Musel som si ruku so štetcom držať, ten strach na mňa bol priveľa. Bolo to, ako keby ma to súdilo, ako keby to kritizovalo každý mykot štetca. Maľoval som jej tvár, pozadie, viacej vlasov. Nechcel som prestať, ono to stále za mnou bolo. Cítil som, že to bolo vysoké, že ma to sledovalo pozorne, nevedel som, čo to po mne chce. Nechcel som to vedieť. Tak som ďalej maľoval so strachom, čo sa stane. Trvalo to tak dlho, že až zapadlo slnko. A ja som maľoval po tme. Potom ako som sa natiahol po farbu. Spadol mi štetec a odskočil priamo za mňa. Panebože, uvedomil som si, čo musím spraviť, obzrieť sa na to, vidieť to. Len aby som mohol pokračovať. Dráždili ma nohy a žalúdok, ale ten strach bol oveľa silnejší. Nadýchol som sa, a so slzami strachu som sa obzrel. V obrovskej rýchlosti to prebehlo pomedzi moje nohy. A pod stolík a plátno, ktoré sa rozhádzalo po celej obývačke, rozlialo to vodu a temperové farby, zanechalo iba stopy. Znelo to ako

keby tisíc malých nožičiek, skoro ako pavúk. Dupkalo po drevenej dlážke, z výdychom som sa hodil na zem, konečne som už nemusel stáť. Robil som si večeru, na vek domu kuchyňa bola vynovená, elektrická. Smažil som papriku, na slanine, s cibuľou a rajčinou, nič nie je lepšie než rajčina na panvici. O tú vec som sa moc nezaujímal, aj tak ma nenaháňala. Prezeral som sa po kuchyni. Zastavilo mi srdce. Videl som, presne za rohom, pár prázdnych bielych očí a hlavu ako tieň. Toto bola moja nočná mora, keď som varil na rodinnom dome, že sa obzriem a niečo sa bude obzerať na mňa. Ignoroval som to, snažil som sa, ono vedelo, že to ignorujem. Sem tam som sa na to obzrel, a keď už som šiel jesť, obišiel som to z druhej strany kuchyne. Stôl som tu ešte nemal, tak som si sadol na gauč presne pred krb. Bol starý, dokonca aj pribitý doskami. Poobzeral som sa a nevidel som to, ale prisahám, že sa to objavilo, niekde v kútiku môjho oka. Začínala mi byť zima. Dosky som odtrhol a nahádzal ich do krbu. Zapálil som ho, chvíľku to horelo. Potom to prestalo, veľmi, veľmi, pomaly. Nešlo to ani rozfúkať. Celý komín sa zatriasol, pukal, dymil. Ja som pomaly ustupoval. Nebál som sa toho, počul som, videl som. Ako čierne beztvárne telo vyšlo z komína. Ťahalo sa svojimi zlámanými rukami, ten zvuk praskania kostí za ozýval miestnosťou, verím že bol počuť na druhom poschodí. Postavila sa predo mňa, zlámané telo, hlava bola iba gučka čiernych hadov, ktoré sa zvíjali okolo seba. Pomaly to kráčalo za mnou, stúpilo to do rozliatej farby, ani si to nevšimlo. Ja som sa toho nebál. Len som ustupoval, pomaly, veľmi pomaly. Keď to prišlo priamo ku mne, masa zvíjajúcich hadov pripomínala tvár, stovky tvári. Schmatlo moju hlavu a nadvihlo ma to, ani som sa tomu nebránil. Len tak som tam visel. Priblížilo ma to k svojej tvári.

Sedel som pred dverami svojho domu, fajčil som, mal som to od **Rebiky**. V **dome** som počul hluk, ako keby sa tam niečo rozbíjalo. Pomyslel som si, ako veľmi budú moje veci roztrieštené. Predo mnou bolo moje auto, cigaretu som odstrelil prstom na zem a nastúpil do neho. Naštartoval som, nič, znovu som naštartoval, zase nič, iba prázdny zvuk. Pokúsil som sa naštartovať znova a teraz to aj nádejne znelo. Ale nič, začal som od hnevu trieskať do volant. Vyšiel som von a díval som sa na **dom**, nechcel aby som odišiel. Pozeral som sa do jeho okien, do jeho očí. Počul som jeho hnev, jeho nárek, ten hluk, čo sa vo vnútri dial, tá vec, čo ma tak trápi. Bola tam stále bola tam. Nadýchol som sa a znovu vkročil do **domu**, na sekundu som sa zastavil, keď som chytil kľučku. Váhal som, ale išiel som dnu. V momente, keď som zabuchol dvere, udrela do mňa vôňa mojich temperových farieb. Pozrel som sa na zem a videl som fialovú čiaru. Viacej fialových čiar na starej drevenej podlahe. Viedli do stredu obývačky. Steny boli pomaľované, boli na nich namaľované oči. Veľké fialové oči. Ako umelcovi sa mi to páčilo, mal som rád, divné a tajomné veci. Ak už to bol obraz, socha, alebo človek... Prechádzal som sa novo-vyzdobenou obývačkou. Uprostred tej miestnosti bola namaľovaná obrovská špirála, viedla priamo do stredu. Gauč a boxy boli odhodené do strán. Pomaly som sa priblížil ku koncu špirály, počul som to, ju, ako tam pod doskami škrabe, hneď uprostred. Prišiel som k tomu, nie pomaly a so strachom, ale len tak, zvykal som si. Zakaždým to vymyslelo niečo, niečo čím ma to bude ďalej trápiť. Každý deň, keď som pohol kľučkou a vstúpil do **domu**. Do vlastného **domu**. Kostnatá čierna ruka, sa vynorila spod dierky v parketách, uprostred špirály. Pukala ako sa vystrela. Nakláňala sa, držala papierik. Prehnutý, aby som nevidel, čo je na ňom napísané.

„Keď mi chceš niečo odkázať,“ ozval som sa „tak to povedz!“ Dom bol ticho. Ako keby tá vec bola zaskočená, len tak tam držala svoju ruku. Počul som nádych a povedomý ženský hlas sa ozval: „Keď je dom hladný a bdely, každá izba sa stáva ústami.“ Zhodilo ma na zem, celý dom sa začal triasť. Celý dom sa začal uzatvárať do seba. Gigantický čierny mrak zaplnil celú miestnosť ako som sa panike točil v špirále. Zakryl som si uši a iba kričal, tak som cítil často, iba krik. Ona tam vtedy nebola, ale videlo ma to. Užívalo si to, tá vec poštvála vlastný dom proti mne. Kričal som na kolenách tak silno, dokiaľ ma neboleli hlasivky. Začal som kašľať. Ako tá čierna búrka sa stále ku mne približovala. Ležal som uprostred špirály, ako sa ku mne približovala čierna tma. Bola mi známa...

Maľoval som, tentokrát obraz bez dôvodu, len som zbieral farby a hádzal ich na plátno rozčapené na zemi, nevidel som v tom zmysel, spraviť ten obraz perfektným. Miešal som jednu farbu za druhou, na plátno sa groteskne zlievali do čiernej hmoty, iba pár špiniek, žltej, červenej, fialovej. Vystrel som sa a všimol som si, že mi pripadala ako tá vec, len mala inú hlavu. V tom momente som si uvedomil, že mám telefón. Momentálne zvonil. Pozrel som sa na neho, riadok zmeškaných hovorov, asi tak 1-2 minúty od seba. Znamenalo to, že zvonila a položila hneď po sebe. To robievala často, i keď som mal veľa práce a ona to vedela. Mobil som chytil do ruky. Hodil som ho do krbu. Nechcel som tú kocku už vidieť a vôbec ani počuť. Ako ho zhltol popol, stíchol, snád' sa rozbil. V tieni kúta sa na mňa dívala tá vec, nahnevaná. Ja som ju odignoroval, ale aj ja som sa hneval. Chcel som utiecť. Utečť od toho, od domu. Od všetkého, šiel som k dverám. Neboli tam, jednoducho tam vôbec neboli. Iba stena. Iba tepložltá stena, okamžite som bežal do obývačky

a zobral kladivo. Stála na linke, na kuchynskej linke. Syčala na mňa. Ja som ju iba prebehol. A vrátil sa k stene, kde boli dvere. Začal som do nich mlátiť kladivom. Tresk, do tváre mi padala omietka a kúsky storočných tehliel. Ten otrasný zvuk, tresk, taký keď sa rozbije niečo vzácne, tresk, alebo drahé, ma stále držal späť, aby som neudrel silnejšie, ignoroval som ho. Tresk. Ďalej som udieral do steny môjho väzenia, mojej diery. Chcel som ísť von. Ale nedovolila mi to. A potom som udrel ešte silnejšie. A počul som železitý zvuk. Kladivo sa zlomilo a jeho hlavička spadla na podlahu, urobila tam malú dierku. Obzrel som sa, videl som to-ju, nie, to. Začala sa znovu natahovať po mne. A tentokrát som nemal chuť utekať, ani nič robiť. Počul som z nej hlasy, nič nepovedala. Tie hlasy vo mne vzbudzovali iba hnev, silný, neľútostný hnev. Každé z tých slov. Ako som odbehol do kuchyne, videl som ako to prevrátilo skriňu, silno to po mne jačalo, jačanie s tisícmi šepotmi, každé z nich ma urážalo, trápilo. Držal som nôž. Syčalo to na mňa, kričalo, išlo to po mne stále rýchlejšie. Skočilo to po mne, bodol som to. Cítil som ostrú bolesť medzi bruchom a rebrami. Začal som kašľať, išla zo mňa krv. Bodol som sám seba. Tá vec, ona, či to, to je už jedno. Sa na mňa dívalo z tmavého rohu domu. V bolestiach, zabodnutí, som odskákal na gauč, sadol som si tam zatiaľ čo sa podo mnou tvoril potôčik krvi a starý gauč sa prefarbil na červeno. Krb horel, nejako horel, díval som sa do ohňa. Na pleci som cítil studenú váhu. Bola to ona, tá čierna vec. Dívala sa do ohňa so mnou. A pomaly som videl iba oheň, iba svetlo a to svetlo pomaly udusila tma, až napokon to bolo iba červená bodka a potom nič.

Utekol som pred niekým, niečím. Tak zlým, že to až nebolo ľudské. Utekol som a schoval sa, nielen pred ňou, ale aj

pred samým sebou. A časom som sa strácal v mojej hlave, v takej tme, vo vine. Skryl som sa, a nechcel ísť vo, a kto by mi pomohol? Nikto, iba ja sám a ja som neurobil nič, iba sa skryl hlbšie do temnoty a nechal ju nech ma zhltnie. Klúč k radosti, je nebáť sa vyliezť z tmy, utiecť, nikto ti nepodá ruku. Aby si mal radosť musíš sa vyškriabať z čiernych dier.

K radosti stačí tak málo. Ale o radosť treba bojovať. A ja som to vzdal... A teraz? Sedím si v mojom vlastnom dome...

Stál som tam, pred domom, priamo pred dverami, hneď vedľa auta. Díval som sa na jeho staré červenohnedé dosky, ktorý zdobili jeho ext-